

ФИНАНСОВ МЕМОРАНДУМ¹

Европейската комисия, наричана по-долу за краткост **“КОМИСИЯТА”**, действаща за и от името на Европейската общност, наричана по-долу **“ОБЩНОСТТА”**,

от една страна и

Правителството на Република България, наричано по-долу **“ПОЛУЧАТЕЛ”**,

от друга страна,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

Мярката, посочена в чл.1 по-долу ще бъде изпълнена и финансирана с бюджетни средства на ОБЩНОСТТА в съответствие с условията, предвидени в този Меморандум. Техническата, правната и административна рамка, в която мярката, посочена в чл.1 по-долу ще бъде изпълнена, е описана в “Общите условия”, приложени към Рамковото споразумение между КОМИСИЯТА и ПОЛУЧАТЕЛЯ, и допълнена от разпоредбите на този Меморандум и анекса “Специални разпоредби” към него.

ЧЛЕН 1 – ЕСТЕСТВО И ПРЕДМЕТ

Като част от програмата си за помощи ОБЩНОСТТА ще подпомогне безвъзмездно финансирането на следната МЯРКА:

Номер на програмата:

BG 2004/016-919

Заглавие:

**Национална програма ФАР за България за 2004 г.
(Част III)**

Срок на действие:

до 30 ноември 2006 г.

ЧЛЕН 2 – АНГАЖИМЕНТ НА ОБЩНОСТТА

Финансовото участие на ОБЩНОСТТА се определя на максимум **15,225 млн. евро**, наричано по-долу за краткост **“ПОМОЩ НА ЕО (Европейската общност)”**.

¹ Структурата на Финансовия меморандум е както следва: 1. заглавни страници, където се споменават съответната държава, сума и отговорна институция, 2. Рамково споразумение, включително Приложение А и Б; Приложение В – Специални условия (текстът на приетото Финансово предложение, който започва с **Описание и цели** и по-нататък); и Приложение Г “Прозрачност/публичност.

ЧЛЕН 3 – ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ И ИЗТИЧАНЕ СРОКА НА ДЕЙСТВИЕ

За настоящата МЯРКА ПОМОЩТА НА ЕО ще бъде валидна за договаряне до **30 ноември 2006 г.** при условията на този Меморандум. Всички договори следва да бъдат подписани до тази дата. Онази част от средствата от ПОМОЩТА НА ЕО, която не е договорена до тази дата, няма да бъде предоставена.

Крайният срок за разплащане на ПОМОЩТА НА ЕО е **30 ноември 2007 г.** с изключение на проект BG 2004/016-919.05.01, при който крайният срок за разплащане е **30 ноември 2008 г.** КОМИСИЯТА може обаче, при изключителни обстоятелства, да разреши съответно увеличаване на периода за договаряне или срока за извършване на разплащанията, при условие че това е поискано в разумен срок и е добре обосновано от ПОЛУЧАТЕЛЯ.

Този Меморандум престава да бъде в сила с изтичането на срока за разплащане на ПОМОЩТА НА ЕО. Всички средства, които не са изразходвани, трябва да бъдат върнати на Комисията.

ЧЛЕН 4 – АДРЕСИ

Кореспонденцията, свързана с изпълнението на МЯРКАТА, в която се посочва номерът и наименованието на МЯРКАТА, се адресира както следва:

За ОБЩНОСТТА:

Делегация на Европейската комисия
ул. "Московска" № 9
п.к. 668
BG-1000 София
България
Тел.: (+359 2) 933 5252
Факс: (+359 2) 933 5233

За ПОЛУЧАТЕЛЯ:

г-н Милен Велчев
Министър на финансите
ул. "Раковски" № 102
1040 София
България

ЧЛЕН 5 – БРОЙ ОРИГИНАЛНИ КОПИЯ

Този Меморандум е съставен в два еднакви екземпляра на английски език.

ЧЛЕН 6 – ВЛИЗАНЕ В СИЛА

Този Меморандум влиза в сила на датата, на която бъде подписан и от двете страни. Никакви разходи, направени преди тази дата, няма да бъдат покрити от ПОМОЩТА НА ЕО.

Приложенията са неразделна част от този Меморандум.

Изготвено в

Изготвено в

Дата

Дата

За ПОЛУЧАТЕЛЯ

.....
.....

За ОБЩНОСТТА

.....
.....

Приложение:

1. Рамково споразумение (с Приложения А и Б)
2. Специални условия (Приложение В)
3. Прозрачност/публичност (Приложение Г)

ПРИЛОЖЕНИЕ В КЪМ ФИНАНСОВ МЕМОРАНДУМ

СПЕЦИАЛНИ КЛАУЗИ

1. ЦЕЛИ И ОПИСАНИЕ

Българските власти постигнаха споразумение с Комисията, че ФАР 2004 ще фокусира върху 6 основни приоритета, свързани с присъединяването.

Тези приоритети са:

- Укрепване на публичната администрация на всички нива и на съдебната система;
- Подобряване на прозрачността, финансовия контрол и борбата срещу корупцията и измамите;
- Насърчаване на икономическия растеж и конкурентноспособността и на социалното сближаване;
- Интегриране на малцинствата и уязвимите групи в обществото и създаване на по-динамично и плуралистично гражданско общество;
- Засилване на административния и съдебния капацитет за изпълнението и прилагането на законови мерки и за поемане на задълженията, произтичащи от членството в ЕС;
- Подобряване на стратегическото планиране и ефективното използване на средствата от ЕС и подготовка за Структурните фондове (включително прилагането на Разширена децентрализирана система за изпълнение).

Краткото описание² на отделните проекти, групирани съгласно няколко цели, свързани с присъединяването, е следното:

Цел 1: Политически критерии

BG 2004/016-919.01.01: Реструктуриране на пилотни многопрофилни болници и развитие на спешни медицински услуги с оглед на подобряването на достъпа до здравеопазване на уязвимите групи със специален фокус върху ромското население.

Целта на този проект, включващ институционално изграждане и инвестиции, е да се осигури достъп до качествено медицинско обслужване, вкл. спешна медицинска помощ за групи в неравностойно положение и особено за представители на етнически малцинства, хора с увреждания и лица, живеещи в отдалечени райони.

Предвидено е подобряване на качеството на живот на населението в тези региони като цяло, чрез намаляване на нивото на смъртност, вторичните усложнения и произтичащата инвалидност на населението, причинени от спешни медицински случаи и особено от сърдечно-съдови заболявания.

В тази връзка се предвижда изграждането на модел и пилотното въвеждане на 2 многопрофилни болници за активно лечение, обхващащи Центрове за спешна медицинска помощ. Мобилните звена ще позволят пълен достъп до основен набор от

² Описанията са индикативни, някои от детайлите могат да се променят.

медицински услуги за всички лица, живеещи в районите на тези центрове със специален фокус върху по-горе посочените групи.

Проектът включва туининг компонент. Той ще бъде предшестван от партньорска проверка на сектора по здравеопазването.

Цел 8: Правосъдие и вътрешни работи

BG 2004/016-919.02.01: По-нататъшно укрепване на капацитета за полицейско разследване (статистика на престъпността, разследване под прикритие, техники за разследване и криминалистически експертизи).

Целта на този проект, включващ институционално изграждане и инвестиции, е по-нататъшното укрепване на Българската полиция в съответствие с най-добрите практики на ЕС и повишаване на способността ѝ за противодействие на организираната престъпност чрез подобряване на статистическата информация за престъпността и нейното анализиране, развитие на законодателна рамка и укрепване на институционалния капацитет в сферата на разследванията под прикритие, подобряване на методологията и практиките за провеждане на полицейски разследвания и изготвяне на криминалистически експертни доклади, както и повишаване на уменията на Българската полиция да осъществява процесуални действия в хода на извършване на досъдебни полицейски разследвания.

Този проект включва туининг компонент.

Цел 9: Митници и финанси

BG 2004/016-919.03.01: Изграждане на ИТ-Център за възстановяване при форсмажорни обстоятелства в Министерство на финансите.

Целта на този проект, включващ инвестиционен компонент, е създаването на ефективни методи и работни средства за управление на информационните технологии в рамките на Министерство на финансите (МФ) като част от интегрираната архитектура на МФ, изграждане на ИТ-Център за възстановяване на информацията при форсмажорни обстоятелства в Министерство на финансите като част от интегрираната информационна архитектура на Министерство на финансите и осигуряване на непрекъснатост на основните работни функции, критичните информационни системи и инфраструктура и тяхното функциониране. Този проект е втора фаза на одобрен проект по Национална програма ФАР 2004, като основната част е представена на Управителния комитет по ФАР през юли 2004 г. (BG 2004/016-711.09.04 – “Укрепване на институционалния капацитет на МФ”).

BG 2004/016-919.03.02: Подготовка за система за прилагане на разширена децентрализация (EDIS) в управлението на предприсъединителните фондове в България – фаза 3 “оценка на съответствието”.

Общата цел на този проект е да подготви Българските национални органи, управляващи Програма ФАР, за получаване на акредитация по EDIS от Европейската комисия. Предназначението на проекта е да се осъществи одит за пълно съответствие на

институциите, покриващ изисквания на Регламент на Съвета № 1266/1999, чл. 12.2 и неговите анекси, както са разработени в Работния документ на Комисията. Трябва да бъде оценено дали целевите институции са изпълнили всички препоръки за запълване на пропуските, идентифицирани през Фаза 1 и 2 (ако има такива), чрез техническа помощ, предоставена през Фаза 2 и чрез собствени ресурси, с цел да се предостави на Националния ръководител доклад за оценка на съответствието и одитно становище.

Цел 10: Административна реформа и капацитет

BG 2004/016-919.04.01: Развитие на мрежа за обучение, насочена към изпълнението и прилагането на законодателството на ЕС.

Целта на този проект е да се подобрят възможностите за обучение на инспекторите, работещи на общинско и регионално ниво, така че да се подготвят контролните органи от Българския публичен сектор за изпълнението и прилагането на нормите на Общността за изграждане на система за обучение на възрастни, съответстваща на нуждите на инспекторатите. В рамките на предвидената грантова схема, ще бъде разработена мрежа за обучение за инспектори (6 центъра за обучение). Чрез стартирането на процедура за набиране на предложения, грантовата схема ще стане достъпна за центрове за обучение – съществуващи или новосъздадени, които покриват определени критерии в съответствие с приоритетите на правителството, отнасящи се до изпълнението и прилагането на *acquis*. Одобрените кандидати трябва да осигурят доставката на оборудване за обучение и друго необходимо оборудване и да извършат обучение на бенефициентите в определените региони и в сферите, в които ще прилагат законодателството, включително *inter alia* да предоставят експертна помощ от експерти на страните-членки, осигурени чрез ТАИЕХ.

Основните предмети в първия цикъл на действие ще покриват най-малко: законодателството за производство и контрол на хранителни продукти; ветеринарното законодателство и контрол; стандарти за околна среда по отношение на управлението на водите и твърдите отпадъци; здравеопазване, включително здравно обслужване на децата, възрастните и лицата в затруднено положение; транспортното законодателство (пътища, морски и вътрешни водни пътища); финансови инструменти на ЕС и тяхното управление, обществени поръчки и защита на потребителите.

BG 2004/016-919.04.02: Програма за развитие и оценка на висши държавни служители.

Целта на този проект е укрепването на капацитета на Българските държавни служители да водят и управляват промени и да се развият като професионална и политически неутрална администрация, както и да се изгради капацитет за оценка при избора на висши държавни служители и програма за обучение и развитие, позволяваща висшите държавни служители да развият своите лидерски и управленски умения.

Очакванията са, че бъдещите водещи държавни служители трябва да показват нови качества и да развият нови управленски умения за да успеят при изпълнението на новите си задачи и че тези качества ще включват: лидерство и управление на промените, способност да получават най-доброто от служителите си, умения за постигане на резултати, за стратегическо планиране, лично въздействие и етика, способност да учат, да се развиват и да отговарят на новите предизвикателства. Съществува нужда в Българската публична администрация водещите държавните служители да имат възможността да развиват лидерски и управленски умения, които са

необходими за управлението на модерна държавна администрация и за изпълнението на acquis и да им бъде предоставен достъп до модерни Европейски административни практики. Следователно този проект е насочен към изграждането и прилагането на нова програма за развитие на висшите мениджъри.

Цел 11: Икономическо и социално сближаване

BG 2004/016-919.05.01: Подкрепа за участието на Република България в Инициатива на Общността INTERREG III B (CADSES) и INTERREG III C.

Целта на този проект, включващ грантова схема, е да се подготви и улесни успешното участие на България в програми INTERREG III B CADSES и INTERREG III C чрез насърчаване и увеличаване на участието на Българските партньори в INTERREG III част B и част C и да подготви потенциалните бенефициенти да разработват и изпълняват транснационални и между-регионални проекти.

Този проект ще подкрепя ограничен брой български партньори в транснационални и между-регионални проекти по програма INTERREG III B CADSES/INTERREG III C и като цяло ще допринесе за едновременното укрепване на административния капацитет и капацитета за усвояване на фондовете на ЕС от страна на Република България, за да се увеличи българското участие в съвместни проекти, изпълнявани по INTERREG III B CADSES/INTERREG III C с оглед на бъдещото членство в Европейския съюз.

Извлечени поуки

Опитът от изпълнението на проекти по Програма ФАР в предишните години и оценката са довели до няколко общи извлечени поуки. Те са отразени в изготвянето и изпълнението на Националната програма ФАР 2004. Най-важните поуки се отнасят до ограниченията върху българския административен капацитет като цяло в много от министерствата и агенциите и по-конкретно в министерствата, действащи като Изпълнителни агенции. Средносрочните и дългосрочните усилия за засилване на този капацитет са вече в ход и се допълват чрез Програма ФАР 2004, но междуременно са предприети и допълнителни мерки за подкрепа. Те включват усилия за подпомагане на хоризонталната реформа в публичната администрация, ограничаване на броя на грантовите схеми, тъй като те внасят допълнителна тежест за административния капацитет, ограничаване на броя на Изпълнителните агенции, избягване на сложни многоетапни договаряния и създаване на неразпределен пакет за институционално изграждане. Друга ключова поука е, че успехът на проектите по ФАР, особено на тези за институционално изграждане, зависи от приемствеността при ключовите висши служители и при тези на оперативно ниво. В допълнение на условията при съгласуване на проектите, този въпрос е разглеждан и в контекста на реформата и укрепването на публичния сектор, например чрез разработване на договори за държавни служители и условия за избягване на политически мотивирани смени на служители.

По-конкретни поуки, свързани с отделните сектори, министерства или типове проекти, също са взети под внимание и са отразени в документите по отделните проекти.

Общи програмни условия

Преди подписването на Финансовия меморандум между Комисията и Правителството на България, Националният координатор на помощта трябва да докаже на Комисията, че са предприети съответните стъпки за обезпечаване с необходимия персонал и ресурси Националния фонд, Централното звено за финансиране и договаряне, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, другите изпълнителни агенции и звената за управление на проектите, които участват в осъществяването на тази програма.

Преди подписването на Финансовия меморандум между Комисията и Правителството на България, Националният координатор на помощта трябва да потвърди наличността на националното съ-финансиране, посочено във всеки проектен фиш, както и насоките за съчетаване на финансирането по ФАР и националното съ-финансиране след договарянето на проектите.

Всеки проект, включващ доставка на оборудване и строителни работи, изисква национално съ-финансиране, както е посочено в съответния проектен фиш. В допълнение всички оперативни и текущи разходи, както и разходите по поддръжка на оборудването се предоставят от крайните бенефициенти. Ако общата стойност на това оборудване или строителни работи е по-малка от предвидената във фиша сума, стойността на помощта по ФАР ще бъде намалена, за да се запазят непроменени съответните съотношения между финансирането по ФАР и националното съ-финансиране, посочени във фиша. Ако общата стойност е по-голяма от сумата, предвидена във фиша, допълнителното финансиране трябва да бъде осигурено чрез допълнително национално съ-финансиране.

Преди подписването на Финансовия меморандум между Комисията и Правителството на България, Националният координатор на помощта трябва да увери Комисията, че проектите на туининг договорите, техническите задания и техническите спецификации са правилно изготвени и позволяват всеки проект да стартира незабавно.

За всеки проект, който ще бъде изпълнен частично или изцяло чрез туининг, в рамките на четири месеца след нотификацията за избор на туининг партньор на Делегацията на ЕК трябва да бъде представен за одобрение проект на туининг договор,. Ако в този период не бъде представен проект на туининг договор, Комисията може отново да разпрати проекта до страните – членки за избор на нов партньор, може да обяви търг за търговска техническа помощ или да анулира проекта.

Проектите, които се осъществяват чрез туининг или туининг-лайт, изискват цялостно ангажиране и участие на високо управленско ниво на институцията-бенефициент. Освен осигуряването на подходящ персонал и други ресурси за ефективна работа на туининг партньора, старшият управленски състав трябва да се включи изцяло в разработването и осъществяването на политиките и институционалните промени, които се налагат, с цел постигане на резултатите по проекта.

При проекти, включващи повече от едно българско министерство или агенция, Националният координатор на помощта ще осигури ефективни механизми за сътрудничество и координация между тези министерства или агенции.

Националният координатор на помощта ще извършва задълбочен преглед на напредъка, постигнат при изпълнението на посочените проекти най-малко на всеки шест месеца от датата на подписване на финансовия меморандум до крайния срок за договаряне. Ако

тези прегледи покажат, че към първото тримесечие на последната година за договаряне (2006 г., ако не е указано друго) съществува висок риск даден проект или компонент на проект да не бъде договорен, Комисията си запазва правото да предприеме необходимите мерки, включително, ако е необходимо, прехвърляне на средства за други цели или анулиране на проекти или на отделни компоненти от тях.

Други специфични за отделните проекти условия са описани във всеки проектен фиш.

2. Бюджет

2.1 Бюджетна таблица за 2004

No	DAC/ CRS Code	ЦЕЛ	ИИ	ИНВ	Общо ФАР (М€)	МФИ	Национ. Съфин.	ОБЩО
01	12191	Политически критерии	1.00	3.30	4.30	0	1.1	5.4
08	15030	Правосъдие и вътрешни работи	0.90	0.90	1.80	0	0.3	2.1
09	24010	Митници и финанси	0.20	0.70	0.90	0	0.235	1.135
10	11110 11430	Административна реформа и капацитет	6.275	0.150	6.425	0	0.05	6.475
11	15010	Икономическо и социално сближаване	0.00	1.80	1.80	0	0.6	2.4
		ОБЩО	8.375	6.850	15.225	0	2.285	17.51

(Сумите в бюджетната таблица са индикативни в рамките на ограниченията по чл.5 от Меморандума за разбирателство за създаването на Национален фонд)

2.2 Принципи на съ-финансирането

В съответствие с Насоките по програма ФАР всички инвестиционни проекти, подкрепяни от ФАР, трябва да получават съ-финансиране от националния бюджет

Подкрепата на Общността може да възлиза на до 75 % от общите приемливи обществени разходи. Данъците не са елемент за съ-финансиране. Съ-финансирането за проекти за институционално изграждане се осигурява от бенефициента, който осъществява определени инфраструктурни и оперативни разходи, чрез финансиране на човешките и други ресурси, необходими за ефективно усвояване на помощта по ФАР.

3. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ АГЕНЦИИ

Изпълнителните агенции ще отговарят за под-програмите, както следва:

Централното звено за финансиране и договаряне към Министерство на финансите ще бъде Изпълнителна агенция за всички програми и под-програми със следните изключения:

- Министерство на труда и социалната политика: BG 2004/016-919.01.01;
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството: BG 2004/016-919.05.01;

4. МЕРКИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО

4.1 Метод на изпълнение

Изпълнението на програмата ще следва чл. 53 (1) b (втора алтернатива) от Финансовия регламент³. Страната-бенефициентът ще гарантира, че всички условия, посочени в чл. 164 (1) (a) - (e) на Финансовия регламент са спазени през цялото време.

Преди акредитацията на Изпълнителните агенции, предвидена в чл. 12 (2) от Регламент 1266/1999⁴, избора на проекти, провеждането на търгове и договарянето на средства от страната-бенефициент ще бъдат обект на предварително (ex-ante) одобрение от страна на Комисията.

Изпълнението на проекта „Подкрепа за участие на Република България в Инициатива на Общността INTERREG III B (CADSES) и INTERREG III C” може да се осъществи съобразно специални правила, които ще се публикуват от Комисията, ако е нужно.

4.2 Тръжни процедури

Тръжните процедури ще следват правилата в Част 2, раздел IV от Финансовия регламент и част 5 от Правилата за изпълнение⁵, както и Решение на Комисията SEC (2003) 387/2⁶.

Договарящите институции следва да спазват процедурните насоки и стандартните бланки и модели, заложи в “Практическото ръководство за договорните процедури, финансирани от общия бюджет на ЕК в контекста на външната помощ”, както е публикуван на Интернет страницата на EuropeAid⁷ към датата на старта на съответната тръжна процедура.

В съответствие на чл. 164 от Финансовия регламент, Комисията може да реши да предостави на договарящите институции отговорности, свързани с децентрализирано управление на тръжни процедури в съответствие с процедури и насоки, които транспонират директиви за обществени поръчки на Европейския съюз.

4.3 Принципи на тръжни процедури за грантови схеми

³ Регламент на Съвета (ЕС, Euratom) 1605/2002 от 25 юни 2002; OJ L 248; 16.9.2002; стр. 1

⁴ Регламент на Съвета (ЕС) 1266/1999 от 21 юни 1999; OJ L 161; 26.6.1999; стр. 68

⁵ Регламент на Комисията (ЕС; Euratom) 2342/2002 от 23. декември 2002; OJ L 357; 31.12.2002; стр. 1

⁶ Решение на Комисията SEC (2003) за общите условия за договори за услуги, доставки и строителство, финансирани от общия бюджет на ЕС в процеса на сътрудничество с трети страни, прието на 25 март 2003 г.

⁷ Настоящ адрес: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

За грантови схеми в областта на Икономическо и социално сближаване точните правила за изпълнение ще бъдат определени в съответния проектен фиш съгласно следните принципи:

Процедурите и форматите, които ще се използват при прилагането на схемите и възлагането на договорите, ще следват разпоредбите на правилата за Външна помощ на ЕК. По-конкретно необходимото внимание ще бъде отделено на процеса на избор на печелившите проекти. Отделните грантове ще се отпускат в съответствие с правилата в глава 6 от Практическото ръководство, следвайки принципите на децентрализирано управление на Програма ФАР. Предварително одобрение на Делегацията на Европейската комисия ще е задължително, докато не приключи акредитацията по „Разширената децентрализация”.

Компетентният ръководител на програма, която се финансира по грантова схема, трябва да запази своите отговорности по договарянето и финансирането при изпълнение на схемите. По-конкретно Ръководителят на програма трябва официално да одобри искането за предложения, апликационни форми, критерии за оценка, както и процеса на избиране и резултатите. Ръководителят на програма трябва също да подпише грантовите договори с бенефициентите и да осигури адекватно наблюдение и финансов контрол под негово/нейно разпореждане и отговорност. С тази уговорка, управлението на схемите може да бъде децентрализирано от Ръководителя на програма и предоставено на подходящи звена на секторно или регионално ниво.

Осъществяването на определените проекти чрез обезпечаване на строителни работи, доставки и услуги, които ще се договарят от крайните бенефициенти на индивидуалните грантове, ще бъдат обект на правилата на ЕК за Външна помощ към момента на изпълнението на гранта. Делегацията на Европейската комисия, след положителна оценка на капацитета на Изпълнителната агенция да управлява схемите финансово и административно по един добър и ефикасен начин⁸, може да отмени предварителния контрол върху процеса на договаряне от страна на получателите на индивидуални грантове. Детайлни правила за ролята на Делегацията в горепосоченият етап от договаряне на средствата ще се конкретизират подходящо, чрез кореспонденция между Делегацията и националните органи, веднага след реализирането на гореописаната оценка.

Грантовите схеми не трябва да включват проекти, за които приносът на ФАР е по-малко от 50 000 евро или повече от 2 млн. евро. Тази долна граница може да варира като резултат от гореспомената оценка на капацитета на ИА да дава гаранции за открито финансово управление. Долната граница не се прилага в случаите на НПО.

Финансовите ангажименти по отношение на ФАР ще се изпълняват на датата на подписването на грантовите договори от компетентния Ръководител на програма. Проектите трябва да бъдат напълно приключени преди изтичане на крайните срокове на настоящия Финансов меморандум.

4.4 Принципи за изпълнение на проектите за Туининг

⁸ Виж част I и Приложение 4 от Наръчника за програмиране по ФАР 2004

Сумите, определени за проекти с туининг, ще покрият релевантни разходи (както са посочени в правилата, отнасящи се до „туининг“) за изпълнение на работния план, съгласуван между страните-партньорки.

Тези суми могат да включват разходи, направени от избраната страна-членка по време на подготовката на споразумението за туининг в периода между подписването на Финансовия меморандум и последното известие за финансово одобрение на споразумението.

5. УПРАВЛЕНИЕ НА ПОМОЩТА

5.1 Управление на проекти

5.1.1 Отговорности

Националният координатор на помощта (НКП) ще носи пълна отговорност за програмирането и мониторинга на програмите на ФАР.

Националният ръководител (НР) и НКП носят обща отговорност за координацията между ФАР (включително ФАР/ТГС), ИСПА и САПАРД, както и Структурните и Кохезионния фонд.

НР и Ръководителят на програма (РП) трябва да направят необходимото, така че програмите да се изпълняват съгласно процедурите, заложи в инструкциите на Комисията. Същите следва да следят за това, всички необходими договори за изпълнението на Финансовия меморандум да са сключени в съответствие с правилата и стандартните документи за Външна помощ, влезли в сила по време на изпълнението на проектите, както и в съответствие с правилата на Европейския съюз относно държавните помощи.

5.1.2 Размер на проекта

Всички проекти трябва да бъдат по-големи от 2 млн.евро, с изключение на проектите в следните области:

а) Проекти, фокусирани предимно върху институционално изграждане, при които българското министерство/агенция има малък капацитет за усвояване и не може да усвои 2 млн. евро.

и

б) Проекти, които съставляват част от голям многогодишен проект, при който *общата* стойност е по-голяма от 2 млн.евро.

5.1.3 Краен срок за сключване и изпълнение на договорите, краен срок за програмиране

(1) Всички договори трябва да се сключат до 30 ноември 2006 г.

(2) Изпълнението на всички договори трябва да приключи до 30 ноември 2007 г.

В случая на следния проект обаче изпълнението на договорите трябва да приключи до 30 ноември 2008 г. Обосновката за това е свързана със спецификата на тази грантова схема. Подробни обосновки се съдържат в отделния проектен фиш:

BG2004/016-919.05.01: „Подкрепа за участие на Република България в Инициатива на Общността INTERREG III B (CADSES) и INTERREG III C”

(3) При децентрализираната система на управление на проектите, пълното тръжно досие следва да се подаде в Делегацията на Европейската комисия за одобрение не по-късно от 31 май 2006 г. В случай на неспазване на това правило, страната-бенефициент ще информира Съвместния комитет за наблюдение, който може да препоръча прехвърляне на средства в съответствие с чл.5 от Меморандума за разбирателство за създаване на Национален фонд.

5.1.4 Оценка на влиянието на околната среда и опазване на природата

Процедурите за оценка на влиянието върху околната среда, както е заложено в ЕИА-директива⁹ са напълно приложими за всички инвестиционни проекти, изпълнявани по програма ФАР. Ако ЕИА-директива не е напълно приложима, процедурите трябва да са сходни на тези, установени в горепосочената директива. Ако един проект попада в рамките на анекс 1 или анекс 2 на ЕИА-директивата, провеждането на една ЕИА-процедура трябва да бъде документирано¹⁰.

Ако съществува възможност изпълнението на проекта да окаже въздействие върху природен резерват, трябва да бъде извършена и документирана¹¹ оценка според чл. 6 на Habitats- директивата.

Всички инвестиционни проекти трябва да бъдат прилагани в съответствие с екологичното законодателство на дадената общност. Проектните фишове ще съдържат специфични клаузи за съответствие с европейското законодателство в областта на околната среда, според вида дейност, която се провежда за всеки инвестиционен проект.

5.2 Финансово управление

5.2.1 Принципи и отговорности

Националният фонд (НФ) в Министерство на финансите, ръководен от НР, ще упражнява надзор върху финансовото ръководство на Програмата и е отговорен за докладите до Европейската комисия. НР носи пълна отговорност за финансовото ръководство и финансовата отчетност на средствата по ФАР до приключване на програмата.

НР гарантира, че правилата, предписанията и процедурите на ФАР, отнасящи се за докладване и финансово управление се спазват и че е налице функционираща информационна система за проектите.

⁹ DIR 85/337/ЕЕС; OJ L 175/40; 5.7.1985, изменена

¹⁰ В анекс ЕИА към съответния инвестиционен проектен фиш.

¹¹ В Анекс за съхраняване на природата към съответния инвестиционен проектен фиш

Комисията ще извърши плащания към НФ в съответствие с Меморандума за разбирателство, подписан между Комисията и Република България през декември 1998 г.

Плащанията ще бъдат извършени след поискване от страна на НР в отделна банкова сметка, деноминирана в евро, която ще бъде открита и обслужвана от НФ в Централната банка или в гарантирана от правителството банка. По принцип всички банкови сметки следва да носят лихва. Лихвата ще се ре-инвестира в програмата.

5.2.2 Трансфер на средства към Национален фонд

Първо плащане¹² до 20% от средствата, които ще се управляват на местно ниво¹³, ще бъдат преведени на НФ след подписването на Финансовия меморандум и Финансовите споразумения между НФ и Изпълнителните агенции/Централното звено за финансиране и договаряне (ЦЗФД). Нещо повече, НР трябва да представи на Комисията назначените Ръководители на програми, както и описание на съществуващата система, наблюдайки на потока от информация между НФ и Изпълнителните агенции/ЦЗФД и начина, по който ще се осъществяват плащанията между тях.

Две допълнителни плащания¹⁴ ще бъдат извършени с до 30 % от средствата, които ще се управляват на местно ниво¹⁵. Второто плащане ще бъде задействано, когато 5 % от бюджета¹⁶ са вече изплатени от Изпълнителните агенции и ЦЗФД. Третото плащане може да бъде поискано, когато 35 % от целия бюджет¹⁷ са изплатени.

Последното четвърто плащане ще бъде направено когато 70 % от целия бюджет¹⁸ са изплатени и всички договори са сключени.

По изключение НР може да поиска по-голям от съгласувания процент на средствата, когато това може да бъде обосновано от прогнозен паричен поток, който да показва, че предвидения паричен поток за периода ще надхвърли прогнозирания процент. В случаите когато общата сума на средствата депозирани в сметките на НФ, ЦЗФД и Изпълнителните агенции надвишава 15% от общия бюджет на програмата, Комисията може по изключение да разреши плащане, ако НР предостави надлежни, съществени доказателства, че договорните задължения не могат да бъдат изпълнени с наличните средства.

5.2.3 Трансфер на средства от Национален фонд към Изпълнителните агенции

¹² Представлява предварително финансиране, както е указано в чл. 105 (1) на Правилата за изпълнение на Финансовия регламент

¹³ Изключват се сумите, предвидени за Програми на Общността

¹⁴ Представляват предварително финансиране, както е указано в чл. 105 (1) на Правилата за изпълнение на Финансовия регламент

¹⁵ Изключват се сумите, предвидени за Програми на Общността

¹⁶ Изключват се сумите, предвидени за Програми на Общността

¹⁷ Изключват се сумите, предвидени за Програми на Общността

¹⁸ Изключват се сумите, предвидени за Програми на Общността

Националният фонд ще преведе средства на Изпълнителните агенции, включително и на ЦЗФД, в съответствие с Финансовите споразумения, подписани между НФ, Изпълнителните агенции/ЦЗФД. Банкови сметки за съпътстващи програми ще бъдат открити на името на съответната Изпълнителна агенция/ЦЗФД, отговорни за финансово управление на съпътстващата програма във връзка с чл. 13 от Меморандума за разбирателство за създаване на Национален фонд.

Доколкото Програмата следва децентрализираната система за изпълнение всяко отделно Финансово споразумение трябва да бъде подписано предварително от Европейската комисия. В случаите когато НФ е сам по себе си и разплащателен орган за ЦЗФД/Изпълнителна агенция, няма да има плащания от НФ към ЦЗФД. ЦЗФД и всяка от Изпълнителните агенции трябва да бъдат управлявани от Програмен ръководител, посочен от НР след консултация с НКП. Програмният ръководител ще бъде отговорен за всички операции, проведени от съответната Изпълнителна агенция/ЦЗФД.

5.2.4 Трансфер на средства към Национален фонд за участие в агенции и програми на Общността

Отделен превод ще бъде направен към НФ, за да покрие цялата сума на частта по ФАР от финансовия принос за участие в агенции и програми на Общността. Този плащане ще бъде направено след подписването на Финансовия меморандум и при искане от НФ.

Този превод е различен от преводите, направени за останалата част от програмата. Приносът на ФАР за всяка програма ще бъде преведен когато влезе в сила Решението на Асоциативния съвет или меморандумът за разбирателство, които установяват сроковете и условията за участие в тази програма.

Ако има забавяне на влизането в сила на някои от меморандумите за разбирателство, плащането към НФ може да бъде разделено на два или повече транша, така че 100 % от необходимите средства за действащите програми могат да бъдат платени незабавно. НФ е отговорен за превеждането на средствата обратно на Комисията след изискването им от съответната служба на Комисията, която отговаря за посочените програми в рамките на крайните срокове.

5.2.5 Плащания в случаите на задържащи клаузи по договорите

При тези договори, които съдържат задържащи клаузи (напр. Средства, задържани за гаранционен период), общата сума от средствата по договорите (както е изчислена от Ръководителя на програмата и зададена от Комисията) ще бъде изплатена на Изпълнителната агенция преди крайния срок за изпълнение на договорите. Изпълнителната агенция поема пълна отговорност за разходите на средствата преди последния транш да е дължим, както и за осигуряване, че оказаните средства ще се използват само за извършване на плащания, свързани със задържащите клаузи.

Изпълнителната агенция поема пълна отговорност спрямо изпълнителите, че ще изпълни задълженията, свързани със задържащите клаузи. Средствата, които не са изплатени на изпълнителите след извършване на окончателните плащания, ще бъдат върнати на Комисията.

5.2.6 Приключване на плащанията и осчетоводяване

Не по-късно от осем месеца след приключване на изпълнението на договора, НФ представя окончателна декларация за изразходваните средства и атестация относно периодичността, точността и истинността на преведените плащания. Крайният заверен разход трябва до този етап да съответства на първоначалната сума по договора минус дедукциите и спестяванията, съгласувани с изпълнителите в процеса на изпълнение на договора. Това също трябва да съответства на направените плащания плюс всякакви суми, заделени по задържащите клаузи.

Ако плащанията, получени от Комисията надхвърлят крайния заверен разход, НФ връща остатъка на Комисията при предаването на окончателната декларация. Ако предстоят плащания (с изключение на средства по задържащи клаузи по договора), НФ трябва да обясни прогнозира финализирането на плащанията. НФ докладва на тримесечие за средствата по задържащи клаузи и за заделените плащания. Ако те не са изплатени на изпълнителя, се връщат на Комисията.

След оценка на окончателната декларация, Комисията преценява дали да изключи някой разход от плащанията на ЕС, ако той не е съобразен с правилата на Общността.

Резултатите от проверката на Комисията и нейните заключения да се изключат плащания се съобщават в писмен вид на НФ, който има един месец срок да отговори също в писмена форма.

Ако не се постигне съгласие в едномесечен срок от получаването на отговора на НФ, Комисията решава и установява плащанията, които следва да бъдат изключени, вземайки предвид най-вече степента на несъобразеност, естеството и сериозността на нарушението, както и финансовите щети на Комисията.

Следвайки взетото решение за плащанията, които следва да бъдат изключени, неодобреният разход се възстановява без това да се отрази на мерките спрямо нарушенията и последващи финансови компенсации в съответствие с правилата на Общността.

6. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Изпълнението на проектите ще бъде наблюдавано от Съвместен Комитет за Наблюдение (СКН). Той включва Националния Ръководител (НР), Националния координатор на помощта (НКП) и службите на Комисията. СКН ще провежда срещи поне веднъж годишно, за да прави преглед на всички програми, финансирани от ФАР, с оглед проследяване на тяхното развитие за изпълнение на целите, залегнали във Финансовия меморандум и Партньорството за присъединяване. СКН може да препоръча смяна на приоритетите и/или преразпределение на средствата по ФАР. СКН ще наблюдава веднъж годишно напредъка на всички програми, подкрепяни чрез предприсъединителни инструменти на ЕС (ФАР, ИСПА и САПАРД).

За Програма ФАР, СКН ще бъде подпомаган от Секторни под-комитети за наблюдение (СПКН), които ще включват Националния координатор на помощта, Ръководителят програма за всяка Изпълнителна агенция (и където е приложимо - за Централното звено за финансиране и договаряне) и службите на Комисията. СПКН ще прави детайлен преглед на развитието на всяка програма, включително нейните компоненти и договори, събрани от СКН в съответните сектори за наблюдение. Всеки сектор ще бъде наблюдаван от един СПКН на базата на регулярни доклади за наблюдение, изготвяни

от Изпълнителната агенция и междинни оценки, изготвени от независими оценители. СПКН ще представи препоръки върху аспекти от ръководството и изготвянето на проекти, осигурявайки тяхната ефективност. СПКН ще докладва на СКН, на който ще предоставя обобщени, подробни доклади за всички програми, финансирани по ФАР в съответния сектор.

Службите на Комисията ще осигурят изготвянето на последващо оценяване, след приключване на програмата.

7. ОДИТ, ФИНАНСОВ КОНТРОЛ, МЕРКИ ПРОТИВ ИЗМАМИ, ПРЕВАНТИВНИ И КОРЕКТИВНИ ДЕЙСТВИЯ.

7.1 Супервизия и финансов контрол от страна на Комисията

Всички финансови меморандуми, както и последващите договори са предмет на проверка и финансов контрол от Комисията (включително и от Европейския офис за борба с измамите) и одити от Европейската сметна палата. Доколкото Разширената децентрализирана система за изпълнение все още не е налице в изпълнителните агенции на страните-бенефициенти, са включени мерки, като предварителна проверка на търговете и договарянето от страна на делегацията в страната-бенефициент.

За осигуряване на ефективна защита на финансовите интереси на общността, Комисията (включително и Европейския офис за борба с измамите) може да проведе проверки на място и инспекции съгласно процедурите предвидени в Регламент 2185/96¹⁹ на Общността (Евроатом, ЕС).

Гореописаните проверки и одити са приложими спрямо всички изпълнители и подизпълнители, които са получили средства на Общността.

Без да се накърняват отговорностите на Комисията и Сметната палата на ЕС²⁰, сметките и операциите на Националния фонд и, където е необходимо, на Централното звено за финансиране и договориране както и на всички съответни Изпълнителни агенции могат да бъдат проверявани по преценка на Комисията от самата Комисия, или от външни одитори наети от Комисията.

7.2 Задължения на страната- бенефициент

7.2.1 Одит и финансов контрол

С оглед осигуряване на добро финансово управление на средствата от ФАР, страната-бенефициент трябва да има система за управление и контрол на помощта в унисон с приетите основни принципи и стандарти. Тази система трябва да покрива изискванията на чл. 164 от Финансовият регламент и в частност да осигурява коректност, регулярност и приемливост на исканията за подкрепа от Общността.

¹⁹ Регламент на Общността (Евроатом, ЕС) 2185/96 от 11 ноември 1996 г., OJ L 292; 15.11.1996 г.; стр. 2

²⁰ както се посочва в Общите условия свързани с Финансовия меморандум приложен към Рамковото споразумение

Системите за управление и контрол на страната-бенефициент трябва да осигуряват достатъчно проследяване на одитната пътека, както е посочено в чл. 7 (2) на регламент 438/2001²¹.

Компетентните национални финансови и контролни органи ще провеждат съответен финансов контрол на всички институции свързани с изпълнението на програмата.

Всяка година до Комисията ще бъдат изпращани план за одит, обобщение на резултатите от неговото провеждане и препоръките от проведения одит. Докладите от одита ще бъдат на разположение на Комисията.

7.2.2 Превантивни мерки

Страната-бенефициент трябва вземе необходимите мерки за предотвратяване и противодействие на активните и пасивни корупционни²² практики във всеки етап на тръжната процедура или представяне на безвъзмездна помощ, както и по време на изпълнение на програмата.

7.2.3 Мерки против измамите и корективни действия

Страните-бенефициенти на първо място носят отговорност за осигуряване на разследване и задоволително разрешаване на предполагаеми и истински случаи на измами и нередности, контролирани от страната или от Общността.

Националните власти трябва да осигурят функционирането на контролен и информиращ механизъм, еквивалентен на предвидения в регламент 1681/94²³.

Конкретно, всички предполагаеми или истински случаи на измами²⁴ и нередности²⁵, както и всички свързани с тях мерки предприети от съответната държавна институция, трябва да бъдат докладвани на службите на Комисията без забавяния. В случай че няма

²¹ Регламент на Общността (Евроатом, ЕС) 438/2001 от 2 март 2001 г., ОJ L 63; 03.03.2001 г.; стр. 21

²² Активна корупция ще означава умишлено действие на този, който получава, директно или чрез посредник, предимство от всякакъв вид за себе си или за трета страна, за да действа или да се въздържа от действие съобразно задълженията си или в изпълнение на неговите функции, като официално лице, по начин който накарнява или има опасност да накарни финансовите интереси на ЕС.

Пасивна корупция ще означава умишлено действие на длъжностно лице, което директно или чрез посредник, изисква или получава предимства от всякакъв вид за себе си или трета страна, или приема обещание за такова предимство, за да действа или да се въздържа от действие съобразно задълженията си или в изпълнение на неговите функции като официално лице, по начин който накарнява или има опасност да накарни финансовите интереси на ЕС.

²³ Регламент на ЕК (ЕК) 1681/94 от 11 юли 1994 г.; 12.07.1994 г.; стр. 43

²⁴ Измама ще означава умишлено действие или пропуск свързан с: използване или представяне на грешни, некоректни или непълни отчети или документи, които водят до грешно разпределение или неправилно задържане на средства от общия бюджет на Общността или от управляваните от нея, или от нейно име, бюджети; непредставяне на информация в нарушение на конкретни задължения със същия ефект; некоректно използване за такива средства за цели различни от тези, за които са били отпуснати първоначално.

²⁵ Нередност ще означава всяко нарушение на разпоредбите на националното или европейското законодателство, на този Финансов меморандум или последващи договори, което е резултат от действие или пропуск на икономически посредник, и има или ще има ефект на накарняване на общия бюджет на Общността или на бюджети управлявани от нея, посредством нецелесъобразни разходи. Терминът "Европейско законодателство" в този контекст ще означава целостта от общи правила валидни за страните по Финансовия меморандум (напр. Европейските споразумения, Рамковите споразумения, Меморандума за разбирателство за създаване на Национален фонд и т.н.)

предполагаеми или истински случаи на измами или нередности за докладване, страната-бенефициент следва да информира Комисията за този факт в срок до два месеца след края на всяко тримесечие.

В случай на нередност или измама, страната-бенефициент трябва да извърши необходимите финансови корекции във връзка с всяка отделна нередност. Корекциите направени от страната-бенефициент трябва да съдържат прекратяване цялата или на част от помощта от Общността. Фондовете на Общността спестени по този начин могат да се използват отново от НФ за целите на програмата във връзка с чл. 5 от Меморандума за разбирателство за създаване на НФ.

7.3 Възстановяване на средства в случаи на нарушение или измама

Всяко доказано нарушение²⁶ или измама²⁷ разкрити по време на изпълнението на проекта или при одита води до възстановяване на средствата от Комисията.

Ако, след извършване на необходимите проверки, Комисията установи, че:

- (а) държавата получателка не е спазвала задълженията си да предотвратява, открива и коригира нарушенията или
- (б) изпълнението на проекта не обосновава част или цялата помощ или
- (в) има сериозни грешки в системите за управление или контрол, които водят до нарушения,

Комисията може да спре по-нататъшни плащания по програмата, и, обосновавайки причините, да поиска от държавата получателка да предостави коментари и, където се сметне за необходимо, да извърши корекции в зададен срок.

Ако не се стигне до съгласие в определения от Комисията срок и ако необходимите корекции не са налице, Комисията може, вземайки в предвид обосновката на страната-бенефициент, да реши в тримесечен срок да:

- (а) намали или спре плащанията по съответния проект, или
- (б) направи финансови корекции произтичащи от отнемането на част или цялата помощ по засегнатата програма.

Комисията, при решението за сумата за коригиране, ще взема в предвид принципа на пропорционалност, вида нарушение и размера и финансовите импликации на разкритите нарушения в системите за управление или контрол на страната-бенефициент.

При липса на решение по точка (а) или (б), следващи плащания по програмата незабавно ще бъдат започнати отново.

²⁶ вж. горната дефиниция

²⁷ вж. горната дефиниция

Националният ръководител следи за връщането на всички неупотребени или грешно насочени суми в срок от 60 календарни дни от уведомяването. Ако той не плати обратно дължимите на Общността суми, страната-бенефициент дължи сумите на Комисията.

Лихви по дължимите суми за закъснели плащания ще се начисляват на суми невъзстановени спазвайки Финансовия регламент.

8. ПРОЗРАЧНОСТ И ПУБЛИЧНОСТ

Съответният Ръководител Програма ще бъде отговорен за осигуряване на всички необходими мерки предприети за осигуряване на публичност на всички дейности, финансирани от програмата. Това ще се извършва в тясно сътрудничество с Комисията. Повече подробности са изложени в Приложение “Прозрачност и Публичност”.

9. СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ

В случай, че поетите ангажименти не са изпълнени по причини произтичащи от страна на българското правителство, Европейската Комисия по своя преценка може да преразгледа програмата, така че да я отмени или да отмени части от нея и/или да преразпредели неизползваните средства за други цели съответстващи на целите на програма ФАР.

ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ ЗА ПРОГРАМИТЕ ФАР, ИСПА И САПАРД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

1. Цел и обхват

Мерките за информация и публичност касаещи помощта по програма ФАР на Европейската Общност имат за цел да повишат нивото на обществената осведоменост и прозрачността за действията на ЕС и да създадат един систематичен образ на въпросните мерки във всички страни-кандидатки. Информацията и публичността касаят мерките подпомагани по програма ФАР.

2. Общи принципи

Съответният Ръководител на програма, който отговаря за прилагането на Финансовите меморандуми и други форми на помощ, носи отговорност за публичността на място. Публичността се извършва съвместно с Делегацията на ЕК, която следва да бъде информирана за предприетите мерки.

Компетентните национални и регионални власти следва да предприемат всички необходими административни мерки, за да осигурят ефективното прилагане на тези споразумения и да си сътрудничат с Делегацията на ЕК на място.

Мерките за информация и публичност, описани по-долу, се базират на разпоредбите на регламентите и решенията, приложими към Структурните Фондове. Те са:

- Регламент (ЕИО) 1159/2000 Официални протоколи на Европейските Общности № L130/30, 31 май 2000 г.;
- Решение на Комисията от 31 май 1994 г.; Официални протоколи на Европейските Общности № L152/39, 18 юни 1994 г.

Специалните разпоредби относно ИСПА са включени в:

- Решение на Комисията от 22 юни 2001 г., Официални протоколи на Европейските Общности № L. 182/58

Мерките за информация и публичност трябва да бъдат в съответствие с разпоредбите на горе-изброените регламент и решения. Националните, регионалните и местни власти могат да получат ръководство за спазване на разпоредбите от Делегацията на ЕК в съответната страна.

3. Информация и публичност относно програмите по ФАР

Информацията и публичността подлежат на съгласуван набор от мерки, определени от компетентните национални, регионални и местни власти, съвместно с Делегациите на ЕК за срока на действие на Финансовия меморандум и засягат както програмите, така и други форми на помощ. Разходите по информацията и публичността по отношение на отделни проекти, следва се покриват от бюджета за тези проекти.

При изпълнението на програмите по ФАР следва да се прилагат мерките изложени в а) и б) по-долу:

(а) Компетентните власти на страните-кандидатки следва да публикуват съдържанието на програмите и други форми на помощ в най-подходящата форма. Те трябва да осигурят подходящо разпространение на тези документи и да ги предоставят на

разположение на заинтересованите страни. Те трябва да осигурят последователно представяне на изготвените информационни и рекламни материали по цялата територия на страната-кандидатка.

(б) Мерките за информация и публичност на място включват следното:

- (i) в случай на инфраструктурни инвестиции на стойност надвишаваща 1 млн. евро:
 - издигане на съответните места на билбордове, които следва да се поставят в съответствие с разпоредбите на регламента и решението, упоменати в параграф 2 по-горе, и техническите спецификации на наръчника, който ще бъде предоставен от Делегацията на ЕК в съответната страна.
 - постоянни паметни табели за инфраструктури, достъпни за широката общественост, които следва да се поставят в съответствие с разпоредбите на регламента и решението, упоменати в параграф 2 по-горе, и техническите спецификации на наръчника, който ще бъде предоставен от Делегацията на ЕК в съответната страна.
- (ii) в случай на производствени инвестиции, мерки за развитие на местния потенциал и всички други мерки, които получават финансова помощ от ФАР, ИСПА или САПАРД:
 - мерки за осведомяване на потенциалните бенефициенти и обществеността за помощта от ФАР, ИСПА или САПАРД, в съответствие с разпоредбите, цитирани в параграф 3(б)(i) по-горе.
 - Мерки, насочени към кандидати за държавни помощи, частично финансирани от ФАР, ИСПА или САПАРД, под формата на индикация във формулярите, които тези кандидати следва да попълнят, че част от помощта постъпва от ЕС, и по-специално, програмите ФАР, ИСПА или САПАРД в съответствие с очертаните по-горе разпоредби.

4. Прозрачност на помощта от ЕС сред бизнес средите и потенциалните бенефициенти и широката общественост

4.1. Бизнес средите

Бизнес средите трябва да се ангажират колкото се може по-активно с помощта, която ги засяга пряко.

Органите, които отговарят за изпълнението на помощта, следва да осигурят наличието на подходящи канали за разпространение на информация до потенциалните бенефициенти, особено малките и средни предприятия (МСП). Те трябва да включват индикация за административните процедури, които трябва да бъдат следвани.

4.2. Други потенциални бенефициенти

Органите, които отговарят за изпълнението на помощта, следва да осигурят наличието на подходящи канали за разпространение на информация до всички лица, които имат полза или биха могли да извлекат полза от мерки, свързани с обучение, заетост или развитие на човешките ресурси. С оглед на това, те следва да осигурят сътрудничество на институциите за професионално обучение, ангажирани в заетостта, стопанската дейност или групи стопански дейности, центровете за обучение и неправителствените организации.

Формуляри

Издаваните от националните, регионалните или местните власти формуляри относно оповестяването, кандидатстването и отпускането на помощ, насочена към крайни бенефициенти или всяко друго лице, което отговаря на условията за тази помощ, следва да посочват, че ЕС, и по-конкретно програмите ФАР, ИСПА или САПАРД, предоставя финансовата помощ. Известието за помощта, което се изпраща на бенефициентите, следва да упоменава размера или процента на помощта, финансирана от въпросната програма. Ако на тези документи е поставен националният или регионалният герб, те следва да имат и логото на ЕС със същия размер.

4.3. Широката общественост

Средствата за масово осведомяване

Компетентните власти следва да информират по най-уместния начин средствата за масово осведомяване за дейности, съфинансирани от ЕС, и в частност ФАР, ИСПА или САПАРД. Тяхното участие следва да бъде безпристрастно представено в тази информация.

С оглед на това, стартирането на операции (след като са приети от Комисията) и важните фази по тяхното изпълнение, ще бъдат темата на информационните мерки, особено по отношение на регионалните средства за масово осведомяване (печат, радио и телевизия). Трябва да се осигури съответно сътрудничество с Делегацията на ЕК в страната-кандидатка.

Изложените в предходните два параграфа принципи следва да се прилагат към съобщения – изявления за пресата или комуникетата.

Информационни събития

Организаторите на информационни събития като конференции, семинари, изложения и изложби във връзка с изпълнението на операции, частично финансирани от програмите ФАР, ИСПА или САПАРД, следва да се ангажират изрично да посочат участието на ЕС. Според обстоятелствата може да се използва възможността за публично излагане на Европейския флаг в заседателните зали и използването на логото на ЕС върху документите. Ако е необходимо, Делегацията на ЕК в страната-кандидатка следва да съдейства при подготовката и осъществяването на тези прояви.

Информационни материали

Публикациите (като брошури и листовки) за програми или подобни мерки, финансирани или съфинансирани от ФАР, ИСПА или САПАРД, трябва да съдържат ясна индикация на заглавната страница за участието на Европейския Съюз, както и логото на ЕС, ако е използван и националният или регионалният герб.

В случай че тези публикации включват уводни бележки, те трябва да са подписани както от отговорното лице в страната-кандидатка, така и, от страна на Комисията, от Делегацията на Комисията, за да се гарантира, че ясно е обозначено участието на ЕС.

Тези публикации следва да препращат към националните и регионални органи, които отговарят за информирането на заинтересованите страни.

Гореизложените принципи следва да се прилагат и за аудио-визуалните материали.

5. Специални договорености относно рекламни табла, паметни табели и плакати

За да се гарантира прозрачността на мерките, частично финансирани от ФАР, ИСПА или САПАРД, страните-кандидатки следва да осигурят съблюдаване спазването на следните мерки за информация и публичност:

Рекламни табла

Рекламните табла, предоставящи информация за участието на ЕС във финансирането на инвестицията, трябва да се издигнат на площадките на всички проекти, в които участието на ЕС е в размер на 1 млн. евро или повече. Дори и ако компетентните национални или регионални власти не издигнат рекламно табло, което да оповестява тяхното собствено участие във финансирането, помощта от ЕС трябва да бъде оповестена на специално рекламно табло. Рекламните табла трябва да са с размер, който отговаря на мащаба на операцията (отчитайки размера на съ-финансирането от ЕС) и трябва да се изготвят съгласно инструкциите, изложени в гореспоменатия технически наръчник, който ще бъде предоставен от Делегацията на ЕК в съответната страна.

Рекламните табла следва да бъдат отстранени не по-рано от шест месеца след приключването на работата и заменени, ако е възможно, с паметна табела в съответствие с изложените в гореспоменатия технически наръчник спецификации.

Паметни табели

Постоянните паметни табели трябва да се поставят на места достъпни за обществеността (конгресни центрове, летища, железопътни и автобусни гари, и т.н.). В допълнение към логото на ЕС, тези табели трябва да посочват участието на ЕС към финансирането, както и да упоменават съответната Програма (ФАР, ИСПА или САПАРД).

Ако дадена национална, регионална или местна власт или друг краен бенефициент реши да изгради рекламно табло, постави паметна табела, изложи плакат или предприеме някакви други мерки за информация относно проекти, чиито общ размер не надвишава 1 млн. евро, участието на ЕС следва да бъде обозначено.

6. Заключение разпоредби

Заинтересованите национални, регионални или местни власти във всеки случай могат да предприемат и допълнителни мерки, ако сметат това за необходимо. Те следва да се консултират с Делегацията на ЕК и да я уведомяват за инициативите, които предприемат, за да може Делегацията съответно да участва в тяхното реализиране.

За да улесни прилагането на тези разпоредби, Комисията чрез Делегациите си по места, ако е необходимо, следва да предоставя техническа помощ под формата на насоки за проектните изисквания. Ще се изготви наръчник на съответния език, което ще съдържа подробни насоки в електронен формат по отношение на проектирането и ще бъде предоставяно при поискване.